

Edvin Persson – en Härsnäsprofil

Edvin var född i Härsnäs år 1899 den 23 april, son till skomakaren Olander Persson (min farfar). Av fem syskon var det Edvin som på något sätt blev den, som de övriga både rättade sig efter och rådfrågade i alla möjliga situationer, han hade liksom en medfödd auktoritet. Han var inte äldst, systrarna Anna och Natalia var födda år 1893 resp. 1896, min far Erik född år 1902 och yngsta sonen Gunnar år 1905.

Mycket tidigt direkt efter skolans sjunde klass, var det till att börja arbeta och Edvin valde att börja inom jordbruket hos Alfred Olsson, en av de större gårdarna i Härsnäs. Han var en kraftig yngling och redan nyss fyllda 20 år, gifte han sig med en tös från Konga socken som hette Henny. Det nygifta paret byggde sig, med en viss hjälp, ett nytt hus vid Ugglaröd, precis i den skarpa kröken och vid den stora eken, som står där än i dag. De fick fyra döttrar, Signe, Ingeborg, Ruth och Inga, den sistnämnda tyvärr nästan totalförlamad sedan födseln. Men Inga blev något av älsklingsbarnet både för Edvin o Henny och inte minst för systrarna, där Ruth var den som lärde Inga allt vad skolgång beträffade, ja den var så gedigen att skolläraren från Röstånga vid tillfällena var och förhörde Inga, och då berömde så högt, att han påstod att om hon varit i skolklassen, utan tvekan varit bästa elev.

Henny och Edvin gjorde genom alla åren en fantastisk uppoffring på alla sätt och inte vid något tillfälle vad jag kan minnas mottog någon som helst hjälp av socknen. Inga dog i hemmet 57 år gammal. Detta var en kort beskrivning av Edvins bakgrund och nu kommer det i stort att handla om denne, min farbror, som jag tyckte mycket om, och även hade stor respekt för.

Alfred Olsson

Jag kommer nu in på den tid som jag själv upplevde, alltså 1940-50. Edvin hade på gården hos Alfred Olsson avancerat till rättare, det vill säga den som var bas över de övriga jobbarna och det är väl lika bra att först som sist konstatera att en bättre och lojalare bas kunde husbonden aldrig fått. Ja, det kunde vid tillfällena höras kommentarer om "mitt där borta" från Edvin när han pratade med någon

Alfred Olssons gård i Härsnäs år 1925.

utomstående. Men med all rätt, därför arbetet på gården stod alltid i främsta rummet för honom.

Jag vistades mycket på gården både på fritid och inte minst vid alla otaliga arbetsinsatser, det var ett naturligt sätt att försöka tjäna lite pengar och på så sätt hjälpa mina föräldrar med min försörjning, konstigare var det inte. Därför har jag en verklig skattkista med olika upplevelser där Edvin mer eller mindre var huvudpersonen.

Vattenledning

I min farfars hus fanns inte vatten indraget, utan det hämtades ur en källa belägen c:a 50 m från huset. Det blev med åren ganska slitsamt för min faster Anna som var hemma hos sin far och skötte hushållet. Edvin samlar sina bröder och det görs en samlad arbetsinsats med att gräva en grop mellan hus och källa, och i denna läggs en ledning in till köket och kopplas med en kraftig handpump. Under hela arbetet var Anna undrande över vad som pågick, och fick förklaring av Edvin att det måste dikas för att skydda huset mot ev. oväder och översvämning. När allt, efter mycket arbete var klart, så

Edvin, Gunnar, Natalia, Anna och Erik. År 1914.

fick jag vara med om invigningen, på så vis att det demonstrerades hur jag pumpade en hink full med vatten. Anna blev så glad att hon föll i gråt medan farfar konstaterade att han var glad över att få uppleva "världens åttonde underverk" innan han skulle lämna denna värld. I och med detta var Annas traskande i ur och skur, i snö och is med en vattenhink ett minne blott

På Alfred Olssons gård var följande fast anställda: Edvin rättare, Erik min far, Åke Olofsson, Johan "på lierna" Nilsson, Bernd Nilsson som blev traktorförare när det i slutet av 40-talet inköptes en "International" försedd med järnhjul. Djurskötare var Fredrik och Amanda Persson, och så hushållerskan Anna samt två kökspigor. Tröskning av all säd pågick under tre dagar i november då man hade tillgång till andelströskverket. Vid sådana tillfälle var tempot uppskruvat eftersom allt måste fungera, Alfred alltid nervös och inte minst Edvin som antog att det mesta hängde på honom. Ett år hände följande: Första dagen från start hade maskinisten Axel Sköld (ansvarig för tröskan med traktor) en del problem under förmiddagen. Jag var ledig från skolan och hade till uppgift att ta hand om halmbalar vid pressen och lava dem i en prydlig halmstack.

Vid eftermiddagskaffet som dracks av alla i stora salen på gården, satt Alfred (alltid klädd i kostym), Edvin och Axel vid ett mindre bord och där fanns på bordet snapsglas påfyllda.

Alla övriga satt vid större bord, kaffe hållades upp och vetebullar serverades. Edvin tar sitt brännvinsglas och håller innehållet i kaffekoppen, därefter en sockerbit i munnen och dricker ur allt i ett svep, tar bullen i handen och reser sig, vänder sig till Alfred med orden: Jag går ut och tittar till det så länge. Axel flyger upp från sin stol och med bullen i handen snabbt lämnar sin plats, går ut och startar maskineriet. Med alla oss andra händer samma sak, vi lämnar kaffebordet och jag passerar traktorn och avlyssnar hur Alfred försynt ställer frågan till Axel: Hur tror Sköld att

det går? Svar: Det går säkert åt h-e. Mycket riktigt, en rem går sönder efter någon timme och första dagen slutade i kaos. De andra dagarna hade man överlag lugnat sig och resten av tröskningen gick ganska bra.

Med säden var det ju så att den skulle till malning vid möllan i Röstånga, den låg vid Mölledammen. Det var Edvins jobb och varannan lördag var en vagn lastad med 8-10 säckar råg, havre och korn. Edvin var klädd i bästa kläder och tog plats på kuskbocken och så rullade ekipaget iväg under överinseende av Alfred, ner mot stora landsvägen. När Edvins hus passerades stannade han till, för på verandan satt dottern Inga i sin rullstol och Edvin hälsade henne med att svänga på piskan, en enkel gest, men säkert av stor betydelse för båda.

Varje gubbe hade sina bestämda körhästar, Edvins var Linda och Tyra, två fuxar där Linda var ganska besvärlig och Edvin var den ende som kunde handskas med henne. Hennes öde blev tragiskt eftersom hon vid ett tillfälle blev släppt på fel betesplats och den låg jämte järnvägen Klippan-Eslöv. Det var en söndag och Linda blev skrämmd av tåget med påföljd att hon rusade rakt in i stängslet som bestod av snodd järntråd. Detta skar upp hela bringan på henne. En av pigorna budade Edvin, men Linda gick inte att rädda och jag minns att det var en av de få gånger jag såg Edvin villrådig, det var hans älsklingshäst. Några dagar senare vid en kväll hade jag ett ärende till huggeboden där

På bilden ser vi Edvin på slåttermaskinen, bakom t.v. Erik, Harry Hultberg, Bernt Nilsson. Vid Linda, Edvins dotter Ingeborg.

allt material och verktyg förvarades. När jag kom in i stallet stod Edvin lutad över krubban i Lindas spilta. Jag bara hälsade och gick förbi, lite senare kom Edvin in där jag var och tog mej på axeln och sade: Detta stannar mellan oss. Och så har det blivit ända tills nu.

Edvin hade sedan två nya hästar, Tor och Freja, svarta rejäla arbetshästar och Åke övertog Tyra tillsammans med en fux som kallades Kronhästen eftersom den var "inkallad" under krigstiden.

Vid ett tillfälle visade Edvin prov på psykologiska kunskaper och det var när det ett år var potatisplockning på gården. Det gick till så att ett antal plockare, mest skolungdomar, vi var uppdelade i par som då blev tilldelade en del av raden, "ett stycke". När Edvin med maskin dragen av två hästar kört upp en rad så plockade alla på sin del upp potatisen i korgar. Den här dagen var lite stressigt, regnet hängde i luften och Edvins tempo var ganska uppskruvat. På ett stycke var det två damer från Röstånga, fruarna Ekdahl och Larsson, som plockade och tyckte att det gick alldeles för fort. De var precis färdiga när Edvin kom farande och "sprätte" upp nästa rad. Fru Ekdahl knöt näven åt honom och skrek att nu går vi hem! Båda satte igång med att försöka övertala oss andra att också lämna potatislandet. Edvin körde upp ytterligare en rad och när han kom till deras stycke stannade han, tog en korg och började utan ett ord att plocka upp potatis. Alla vi andra fortsatte som tidigare, vi var inte särskilt intresserade av att gå hem. När Edvin var klar fortsatte han att köra och vid nästa vända stannade han igen vid deras bit och började plocka. Båda damerna gick dit och började så sakta också att plocka. När det var klart körde Edvin iväg och vid nästa rad stannade han igen och utan ett ord hjälpte de nu inte så ilska

damerna. Så fortgick det någon timme och vid kaffepaus tyckte faktiskt båda fruarna Ekdahl och Larsson att den där Edvin är en riktigt bra karl.

En annan episod som kanske, om den hänt i dagens samhälle, hade väckt en viss uppståndelse, var följande. En ruggig novembermorgon med regn, blåst och kyla. Samling i huggeboden kl. 07.00. Jag var på plats, det var många dagar som jag var i

stallet vid 05.30 (jag gick till skolan 07.45) och hjälpte till med att rykta och ge hästarna foder, och för detta erhöll en rejäl slant av "gubbarna" vid löningsdags på lördagseftermiddagen. Alla sitter och huttrar när Edvin kommer in. Han tar av mössan och slår den i hyvelbänken när han säger; Fy jäklar mannar, vilket väder! I dag så går vi alla ner till vagnsporten och så tar vi spadar och skyfflar med oss och går ut på "mossen" och dikar, för det kan inte fanken ta ut hästarna i detta vädret. Han får efter en kort tystnad gubbarna med sig och så var den ordergivningen klar.

Det skall sägas att Edvin var inte den som sparade sig själv inte, nej i spetsen var han för det mesta. Min relation till Edvin var alltid den bästa och vid flertal gånger efter olika arbeten som jag deltagit i och det varit ganska hårt för en grabb i 10-12-årsåldern, då kom han till mej och satte några enkronor i min hand med orden; Du har skött dej förbannat bra Leif, men detta stannar mellan oss.

Ja, Edvin var en stabil karl i Härsnäs by under många år och otaliga Härsnäsbor hade vid ett och annat tillfälle kommit till Edvin och fått hjälp och råd. Det var liksom en regel vid svårigheter, "du får gå till Edvin, så ordnar det sig nog".

Han levde sin sista år på Berggården i Röstånga, passerade 90-årsstreck och efter vad jag hört så fanns auktoriteten kvar, han ville gärna styra och ställa med personalen, allt i bästa välmening. Och mycket skulle kunna tilläggas till denna lilla skrift, men jag slutar med detta och vill bevara minnet av min farbror Edvin på detta sätt, han var väl värd det.

Leif Persson